

ההגינות איננה מתפלספת

יאנוש קורצ'אק, עיונים במורשתו של יאנוש קורצ'אק, 3, עמ' 70-72
תרגום: אורי אורלב

זה קרה מזמן, בימי המלחמה הקודמת.

נסעתי בחשמלית. היה קר מאוד וצפיפות אימה. מחצית האנשים נסעו בלי שקנו כרטיסים מפני שהפרטיסון לא הצליח להגיע אליהם. בכל תחנה עלו נוסעים חדשים ויָרְדוּ נוסעי החנם.

מאחורי עמד נער צעיר ובגדו ילקוט ספרים. נסע לבית הספר. הוא דחף אותי ובכל פעם קבלתי מכה מידו שהחזיק בה את הפסוף, והיד הייתה לבנה מקור.

אני אומר לו: "עמוד בשקט, אל תדחוף."

והוא: "אבל אין לי כרטיס."

אני אומר לו: "חכה, תשלים אחר כך."

והוא: "אבל אני תכף יורד."

אני אומר לו: "תכניס את היד, היא תקפא לך."

והוא: "שיניח לי אדוני לעבר."

ובכל כוחו דחף אותי הצדה. הכל התחילו לצעק עליו אבל הוא פלס לו דרך, כשידו מורמת למעלה, הגיע אל הפרטיסון, שלם, לקח כרטיס – ורק אז הוריד את היד והתחיל לפלס לו דרך בעזרת מרפקיו בכיוון היציאה.

אינני יודע איזה מין נער זה היה. אפילו לא ראיתי את פניו. ראיתי רק את כף ידו הקטנה, הקפואה המושטת למעלה, ונחרטו בזכרוני התנהגותו חסרת הסבלנות וקולו שאמר:

"אני מכרח לשלם בעד הכרטיס."

אחר כך במשך עשרים שנה, בכל פעם שחשבתני על אנשים הגונים ולא הגונים,

תמיד הייתי מזכיר אותו באספות, בישיבות מחנכים ובהרצאות:

זאת דגמה של אדם הגון. לא היה לו אכפת שאין האחרים משלמים ולא שהפרטיסון

אינו מתעניין בכלל בכסף, ולא שאי-אפשר להגיע אליו, לא הצפיפות ולא הקר.

הוא ידע רק דבר אחד: שצריך לשלם תמורת הנסיעה, הפסוף איננו שלו ומחובתו לשלם.

זה היה מזמן, בימי המלחמה הקודמת.